

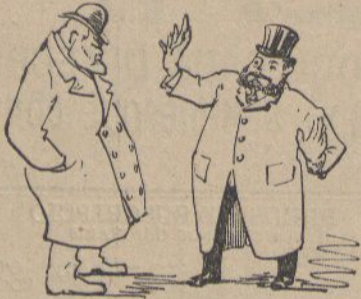
CRÒNICA

VEGETALISME

Menjar vegetals no més és un gran sistema, bonich y barato.

Barato avuy, que ab el temps pot ser no 'n resulti, si va cundint l'afició y continúan subsistint las lleys implacables de l'oferta y la demanda.

L'altre dia ho feya present á un entusiasta vegetalià:

—Jo, en el cas de vosté, no ho diria á ningú que no més menjo cols, naps, xirivias y altres vegetals. Ja me'n guardaria prou d'organisar Associacions vegetalianas y celebrar banquets com el del *Mundial Palace*. ¿Que no veu que, si l'afició va cundint, un ull de col acabarà per costar un ull de la cara?

Mes ell me va respondre ab accent digne, casi heroich:

—L'egoisme és sempre l'enemich de las grans causas. Las nostras ansias de regenerar á l'humanitat són superiors á tot interés mesquí. Y 'ls vegetalianos de convicció estém resignats á tot: si no podem menjar gra de pèsol, menjarém tavellas; si no podem arribar á las fullas de cel, ens agafarém als tronxos.

A pesar d'aquesta admirable actitud austera, els vegetalianos no són prou ortodoxos, dat que dels seus *menús* no n'excluixen els ous.

Sobre aquest particular, es curiós conèixer lo que deya en Víctor Balaguer, que en els seus últims temps practicava el vegetalisme.

—Jo tinc una regla fixa, invariable respecte al menjar: de tot alló que quan se va á agafar fuig, me n'abstinch: en cambi, de tot alló que 's deixa pendre bonament ne menjo.

Y en sa conseqüència, com que 'ls ous se deixan pendre bonament... se 'n poden fer fruitas... vegetals.

Admesa aquesta especie de vegetalisme extensiu, ó de la mànega ampla, ja en la práctica no ha d'ofèrir el sistema vegetalià tants inconvenients com sembla á primera vista.

Tal hi haurá que digui:

—Avuy per entrant m'he fet un tip d'agllans y blat de moro.

Tal altre dirá:

—Jo he menjat romaní y farigola en such, y máquili-móquili, y et juro que hi he refilat cada xerricada de porro que no més al pensarhi disfruto.

Aquest dirá:

—Jo he menjat aufals ab patatas fregidas. ¡Y qué era bó!... ¡Y com m'ha reconfortat!

Y aquell vos farà saber que ha entrat de vessas. Y el de més enllá d'algas marinas. Y el d'aquí de sagó. Y el d'assi de ginebrons de bosch.

Tots una colla de farsants... Però no 'ls increpeu, que s'entadarian; y més just, y menos exposat á quimeras, serà catalogar-los entre 'ls vegetalianos extensius y acomodaticis, com si diguessim vegetalianos de segon grau.

La rahó és lògica: ¿no són els agllans y el blat de moro lo que menja més de gust y ab més profit aquell sabros animal de la vista baixa, inseparable company de Sant Antoni? Donchs el llomillo y las butifarras; ¿qué són al cap-de-vall sinó blat de moro y agllans degudament transformats?

Y els conills de bosch, ¿qué menjan ab preferència sinó las aromáticas herbas bosquetanas?... Y l'aufals, regalo dels bous molsuts, ¿no 'l trobém ricament acumulat en els *entrecots* y en els filets? Y els coloms y colomins, ¿qué són altra cosa que vessas? ¿Y qué són més que algas marinas els sabrosos peixos de la mar? Y els pollastres, ¿qué són més que sagó? Y las perdius, ¿qué són sinó ginebrons y altrás bayas bosquetanas?

Ja veuen, donchs, com mirant las cosas aixís, tots ho som de vegetalianos. Fora de las fruitas, que 's menjan al natural, tal com els arbres las brindan (y encara hi há qui 'n fa confitura), tot lo demés del regne vegetal els cuiners ho preparan y amaneixen pera que resulti més grat al paladar y més consolador pel ventrell. Donchs si admetém la transformació dels vegetals efectuada artificialment pels becos, ¿per qué hem de rebutjar la que tan naturalment realisan tots els animals comestibles de la terra? ¿Qué són ells, ben mirat, més que uns laboratoris d'exquisida transformació dels productes vegetals, á benefici exclusiu del rey de la creació?

Peró ¡pobre rey de la creació!... A despit del queix de la seva boca, que 'l fa *omnívor*, pot ser sí que acabarà per tenir que reduhirse al vegetalisme més riguros y austero, y no per seguir la moda, sinó per dura necessitat.

De verdaderament *omnívoros*, aquí á Espanya no hi há més que 'ls que manan, els eternos munyidors de la vaca del pressupost... Ells tot s'ho menjan. En cambi, els restants espanyols, cada día més decadents, tendeixen á tornar als temps primitius, en que, segons diuen, els homes pasturavan.

Y encara sort que plougi de tant en tant, perquè, tal com van las cosas de teuladas en amunt, Espanya corre perill de quedar resseca y sense un bri de herba.

P. DEL O.

LO QUE MÉS IMPORTA

Va dir en Maura que obriria una vall, y que Catalunya no tindria prou aigua pera omplenarla. Aquesta vall ha sigut el projecte d'administració local.

Si la Solidaritat catalana sigüés una cosa inerta y passiva, l'astut polítich mallorquí podria gaudirse d'haver obert aquesta vall damunt d'ella ab l'únich propòsit de dividirla: podria alabarse de haver fet el regueró de la vall sobre 'l ferm bloc solidari.

Avuy ho vevem clar: sigüés una errada de la Solidaritat el no haver adoptat un criteri homogeni en tots y cada un dels punts del projecte d'en Maura. Aixís com aquest criteri existeix en lo relatiu á l'elecció per sufragi directe dels Diputats provincials, devia adoptarse també en lo referent á la representació corporativa. O bé s'admetia per tots dintre de termes rasonables y previsors en el sentit de que may pogués afavorir el reviscolament del vensut caciquisme, ó bé per tots devia ser rebutjada y combatuda. Era convenient evitar á tota costa l'espectacle desorientador que s'está donant per haverse deixat la qüestió completament lliure. Resulta, en efecte, de mal veure que hi haja diputats solidaris que en aquest punt votin d'acord ab el govern, mentres altres, després de consignar la seva opinió contraria en meditadas esmenas y rasonats discursos, abandonan el camp de la lluita, y altres, en fi esmersan las sevas energias en un obstruccionisme evidentment molestós, pero sense conseqüèncias prácticas.

Aquesta disparitat en el procedir engendra disgustos, rezels y suspicacias, y contribuix en gran manera á entebiar l'ardor de la massa solidaria. Si aixó 's proposava en Maura ab els seus jochs maquiavélics, de moment pot apuntar-se una: se l'ha guanyada. Ja que no una divisió fonda, ha lograt introduhir certa lamentable pertorbació en el camp de la Solidaritat.

Nosaltres esperem que aqueixa pertorbació serà passatgera. Cal veure sols qui l'ha promoguda, y per qué l'ha promoguda, pera estar tothom ben advertit y procedir en conseqüència.

Els primers que venen obligats á aclarir la seva actitud són els que més propicis es mostran á acceptar el projecte d'en Maura, passant per las sevas imperfeccions en gracia á lo que pugui tenir d'aprofitable. Encara que 's diu *«Del lobo un pelo»*, un pel de llop és sempre un pel de llop. Procurin que no 's pugui may interpretar la seva benevolensa com una aproximació á n'en Maura y á lo que en Maura representa. Penseu que l'Amo Toni fa la seva política, y que á n'ells, per mes conservadors que se sentin, no 'ls toca sino fer la de Catalunya, totalment incompatible ab la d'en Maura y ab la de tot altre partit oligarquich centralista. En bon saldo de comptes, no li deurán res, ni l'agrahiment, y molt menos l'ajuda directa ni indirecta.

Sols aixís se calmarán els rezels y las desconfiansas d'altres elements valiosissims, per representar una gran forsa d'opinió catalana, y que sustentan avuy sinceras intransigencias enfront de l'obra d'en Maura, mirada per ells com una perfidia.

Y en veritat que tota la baluerna del polítich mallorquí, molt aparatosa però desprovehida de substancia, ab sas combinacions pseudo-autonomistas y ab sas desoladoras realitats en lo relatiu á provehir de recursos als municipis y á las mancomunitats provincials, no val el més mínim sacrifici que pugui cedir en detriment de la plena integritat de la Solidaritat catalana.

Recordemho sempre, y tinguem en compte que 'l poble catalá no ho olvida un sol moment: la Solidaritat va formar-se pera llibertar á Catalunya del jou de certas lleys de excepció que avuy encara l'oprimen, pera restablir en las urnas l'imperi de la voluntat popular, detentada per las oligarquias y 'l caciquisme; pera escampar arreu d'Espanya aquestas idees redemptoras, y pera aconseguir finalment la plena autonomia catalana mitjansant la radical transformació de l'Estat espanyol. Aquest és l'objectiu de la Solidaritat, y, mentres no 's realisi, s'imposa l'unió de tots y l'acció comú, sense que ningú tingui dret á entorpir-la ó desviar-la, á benefici exclusiu de sas particulars preferencias.

L'onada és potentia perquè és onada. Las gotas d'aigua que la forman, si arriban á disgregarse, l'arena se las xucla y l'atmósfera las evapora.

IMPRESIÓ POLÍTICA

A n'en Maura li van las cosas mala-ment. Pera contrarrestar la molesta obstrucció d'un petit nucli de republicans que probablement haurian acabat cansantse, imposá una prórroga de las sessions. Y li passá que, volgüent acabar més prompte, s'exposá á acabar mes tart. Perqué totas las oposicions s'uniren, y, á copia de presentar esmenas, l'obstrucció, de fet, continuava, y més rasonada que l'anterior, que era no més que de soroll. La minoria republicana, que estava dividida, s'uní com un sol home davant de l'acte d'imposició d'en Maura. Els demócratas y els liberals d'en Moret, que estavan ab ell á partir un pinyó, li plantaren cara. De seguir las cosas aixís, el projecte d'Administració local hauria sigut llei el día del judici.

Quan en Maura 's vegé las cosas tan enredadas, tingué un moment de reflexió y se tirá enrera, renunciand á la prórroga de las sessions. El cavall boig posá una mica de seny. No hi haurá, donchs, obstrucció; però, aixís y tot, la discussió del projecte promet esser llarga, interminable, si no s'arbitra un acomodament que satisfassi á tothom.

Per haver atentat al sufragi universal és que las cosas passen aixís. Ja té rahó el vell aforisme: «Qui tot ho vol, tot ho pert.»

P. K.

EL TERRORISME

DAVANT DEL JURAT

Cada día presenta l'Audiencia: 'l mateix aspecte: dels cotxes celulars baixan els acusats, y entre tots descolla en Rull per sa sinistra figura y son cínic continent. Ell té 'l secret del terrorisme barceloní, y ha d'explicarse y ha de convèncer al Jurat y al poble de Barcelona si vol que 's desvaneixi la tremenda convicció moral que pesa damunt d'ell y alguns dels seus companys. Barcelona, justament indignada, ho exigeix; y l'exigencia d'un poble que durant tant de temps ha hagut de devorar els trágichs esplets del terrorisme, és justa y no pot restar defraudada.

Las primeras sessions, dedicadas á l'examen dels acusats, han donat bastanta llum. Una cosa s'ha fet notar, y és la torpessa d'alguns governadors, que no van comprendre desde 'l primer moment els móvils veritables dels industrials del terrorisme, als qui prengueren per confidentes. Mentida sembla que un joch tan groller hagués pogut tenir tanta durada. La seva desorientació és deguda sens dubte al desconeixement absolut que tenen de Barcelona 'ls funcionaris que envia 'l Govern á regirla y governarla. Viuen tant als llims, que qualsevol Rull se riu d'ells y es burla de la seva confiança.

Barcelona veu ab gust que la tenebrosa trama terrorista 's desenredi á plena llum y davant del Tribunal Popular.

De que 'ls dignes ciutadans que 'l constituixen compliran el seu deber á plena conciencia, tothom n'está segur. La població en massa está identificada ab ells y té absoluta confiança en l'imparcialitat del seu fallo. No són tal ó qual ciutadà: tots junts són Barcelona, ávida de pau y ansiosa de justicia.

Se parla en serio de celebrar á Saragossa una Assamblea de la Premsa espanyola. L'idea és excelent, sobre tot si 'l resultat de l'Assamblea sigüés l'establiment de la solidaritat periodística.

Ideas y opinions ens divideixen: interessos distints ens separan; però hi há alguna cosa que 'ns uneix estretament, y és la dignitat professional y el dret á exercir ab llibertat la nostra honrada professió.

Si 'ns empenyavam en fer respectar aquest dret y aquesta dignitat, conver-